

Ücretsiz Çalışma Kağıdı

Ek Türleri Çalışma Kağıdı

Yapım ekleri ve çekim eklerini ayırt etmeyi, yapım eki türlerini tanımayı ve LGS'de sorulan ek sorularını çözmeyi bu kağıtla pekiştir.

BU KAĞITTA

- Yapım eki – çekim eki özeti (tablolarla)
- 3 etkinlik: ayırt etme, sınıflandırma, LGS testi
- Cevap anahtarı

Kök, Ek ve Çekim Ekleri

Kök, bir kelimenin anlam taşıyan, daha küçük parçalara bölünemeyen en küçük parçasıdır. **Ek** ise köke gelerek kelimenin anlamını değiştiren veya cümledeki görevini belirleyen parçadır. Örnek: *göz-lük-çü-ler-imiz-den* → kök: **göz**

1 Çekim Ekleri

Kelimenin türünü ve temel anlamını **değiştirmez**; sadece kelimeyi cümledeki görevine göre biçimlendirir (çekimler).

Grup	Ek Türü	Örnek
İsim Çekim Ekleri	Hâl ekleri (-i, -e, -de, -den)	okulu , okula, okulda, okuldan
	İyelik ekleri (-m, -n, -i/-si, -mız...)	ev im, evin, evi, evimiz
	Çoğul eki (-ler / -lar)	kitap lar, evler
	Soru eki (mi / mı — ayrı yazılır)	geldi mi? , okudun mu?
Fiil Çekim Ekleri	Zaman/kip ekleri (-di, -miş, -yor, -ecek...)	geldi , gelecek, geliyor
	Kişi ekleri (-m, -n, -k, -nız, -ler)	geldim , geldik, geldiler
	Olumsuzluk eki (-me / -ma)	gel medi, okumadı

Sınavda dikkat: Çekim eki bir kelimeyi başka bir kelime türüne çevirmez — "ev-ler-imiz-den" hâlâ bir isimdir, sadece görevi ve biçimi değişmiştir.

Yapım Ekleri

Köke gelerek **yeni bir kelime** ve genellikle **yeni bir anlam/tür** oluşturur. Yapım eki alan kelime artık farklı bir sözcüktür — sözlükte ayrı bir madde olarak yer alır.

Yapım Eki Türü	Örnek Ekler	Örnek
İsimden isim yapan	-lık/-lik, -cı/-ci, -sız/-siz, -cık/-cik, -daş	göz→gözlük, iş→işçi, tuz→tuzsuz
İsimden fiil yapan	-la/-le, -al/-el, -laş/-leş, -a/-e	taş→taşlamak, dar→daralmak, kan→kanamak
Fiilden isim yapan	-ış/-iş, -ıcı/-ici, -ak/-ek, -gı/-gi, -ıntı/-inti	bak→bakış, yat→yatak, bil→bilgi
Fiilden fiil yapan	-dır/-dir (ettirgenlik), -ıl/-il (edilgenlik), -ala/-ele	yap→yaptırmak, yaz→yazılmak, kov→kovalamak

Sınavda dikkat: Bir kelimeye birden fazla ek varsa, hangi ekin yapım hangi ekin çekim olduğunu bulmak için kelimeyi köke doğru parçalayın ve her adımda "tür değişti mi?" diye sorun. Tür değiştiyse o ek **yapım** ekidir.

Örnek çözümleme: göz-lük-çü-ler-imiz-den

göz (isim) → **+lük** (yapım, isimden isim: gözlük = yeni kelime) → **+çü** (yapım, isimden isim: gözlükçü = yeni kelime) → +ler (çekim, çoğul) → +imiz (çekim, iyelik) → +den (çekim, hâl)

1 Yapım mı, Çekim mi?

Aşağıdaki kelimelerde **koyu renkli** ekin yapım eki mi yoksa çekim eki mi olduğunu karşısına yazın.

1. gözlükçü → _____

2. kitaplarımız → _____

3. tuzsuz (yemek) → _____

4. okuyoruz → _____

5. bilgili → _____

6. eve (gitti) → _____

7. güzelleşti → _____

8. yazıldı → _____

9. çocukluk (anıları) → _____

10. geldiler → _____

2 Yapım Eki Türünü Belirle

Aşağıdaki yapım eklerinin türünü yazın (isimden isim / isimden fiil / fiilden isim / fiilden fiil).

1. işçi → _____

2. sulamak (su→sula) → _____

3. yatak → _____

4. kovalamak → _____

3 LGS Tarzı Test

Aşağıdaki soruları çözün.

1. "Bahçıvan çiçekleri güzelce suladı." cümlesindeki altı çizili kelimeyle ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**? "**suladı**"

- A) "-la" eki fiilden fiil yapan bir ektir.
- B) Kök hâli "su"dur.
- C) "-la" eki isimden fiil yapan bir yapım ektir.
- D) "-dı" eki bir çekim ektir.

2. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde yalnızca çekim eki vardır?

- A) göz-lük-çü
- B) kitap-lar-ımız
- C) tuz-suz
- D) bil-gi-li

3. "Yaptırdığı evin duvarları yazılmıştı." cümlesindeki "yaptırdığı" kelimesinde bulunan "-tır" eki için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) İsimden isim yapan bir ektir.
- B) Çekim ektir, kelimenin türünü değiştirmez.
- C) Fiilden fiil yapan (ettirgenlik) bir yapım ektir.
- D) İsimden fiil yapan bir yapım ektir.

4. Aşağıdaki kelimelerden hangisi "fiilden isim yapan" bir ek almıştır?

- A) sevinmek
- B) tuzlu
- C) okuyor
- D) bakış

5. "Çocukluğumda köyümüzdeki bahçıvanlık işini severdim." cümlesindeki "bahçıvanlık" kelimesindeki "-lık" eki için ne söylenebilir?

- A) İsimden isim yapan bir yapım ektir, yeni bir kelime oluşturmuştur.
- B) İsimden isim yapan bir yapım ektir, kelime türü değişmemiştir.
- C) Çekim ektir, sadece iyelik bildirir.
- D) Fiilden isim yapan bir yapım ektir.

Doğru Cevaplar

Etkinlik 1 — Yapım mı, Çekim mi?

1. gözlük **çü** → Yapım eki (isimden isim; gözlükçü = yeni kelime)
2. kitap **lar** ımız → Çekim eki (çoğul)
3. tuz **suz** → Yapım eki (isimden isim; tuzsuz = yeni kelime)
4. oku **yor** uz → Çekim eki (zaman/kip)
5. bil **gi** li → Yapım eki (fiilden isim; bil→bilgi = yeni kelime)
6. ev **e** → Çekim eki (hâl eki)
7. güzel **leş** ti → Yapım eki (isimden fiil; güzelleşmek = yeni kelime)
8. yaz **ıl** dı → Yapım eki (fiilden fiil; yazılmak = yeni kelime, edilgen)
9. çocuk **luk** → Yapım eki (isimden isim; çocukluk = yeni kelime)
10. gel **di** ler → Çekim eki (zaman + kişi)

Etkinlik 2 — Yapım Eki Türü

1. işçi → İsimden isim yapan ek (-çi)
2. sulamak → İsimden fiil yapan ek (-la)
3. yatak → Fiilden isim yapan ek (-ak)
4. kovalamak → Fiilden fiil yapan ek (-ala)

Etkinlik 3 — LGS Tarzı Test

1. A ("-la" isimden fiil yapar; "fiilden fiil" ifadesi yanlıştır.)
2. B (kitap-lar-ımız: sadece çekim ekleri — çoğul + iyelik)
3. C ("-tır" ettirgenlik bildiren, fiilden fiil yapan bir yapım ekidir.)
4. D (bakış: bak+ış, fiilden isim yapan ek)
5. A (bahçıvanlık: bahçıvan+lık, yeni bir isim oluşturmuştur.)

Daha fazla çalışma kağıdı ister misin?

Bu kağıt, ek türlerini LGS formatında pekiştirmen için hazırlandı. Sınıf seviyene özel daha fazla ücretsiz kaynak için nurhocam.com'u ziyaret et.

nurhocam.com → Ücretsiz Kaynaklar